7. O‘QUV DASTURI HAQIDA MA’LUMOT

O‘quv dasturi Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2022 yil “25” “08” dagi “1” -sonli bayoni bilan tasdiqlangan.
“Adabiyot nazariyasi va zamonaviy adabiy jarayon kafedrasi mudiri: f.f.d., professor B.Karimov ____________ (imzo)
Tuzuvchi: f.f.d., professor B.Karimov ____________ *(imzo)*
Taqrizchilar: A.Dehqonov – ToshDO‘TAU O’zbek mumtoz adabiyoti kafedrasi dosenti, filologiya fanlari nomzodi Q.Qahramonov – TDPU professori, filologiya fanlari doktori

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI

TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”
Rektor ____________ Sh.Sirojiddinov
2022-yil 25 -avgust

ADABIYOTSHUNOSLIKDA ILMIY TADQIQOT METODOLOGIYASI

fanining o‘quv dasturi (sillabusi)

Bilim sohasi:	200 000 – San’at va gumanitar fanlar
Ta’lim sohasi:	230 000 – Tillar
Magistratura mutaxassisligi:	70230104 – Adabiyotshunoslik (O‘zbek adabiyoti)

Toshkent – 2022

Fan/modul kodi 302ITM 1 2		Fan/modul turi majburiy		Ta'lim tili o'zbek					Ishlab chiqilgan o'quv yili 2022/2023	
Semestr	Har bir semestrdagi fan/modulning nomi	ECTS - Kreditlar	Haftalik dars soatlari	O'quv mashg'ulotlari (soat)					Mustaqil ta' lim (soat)	Jami yuklama (soat)
				Jami:	ma' ruza	amaliy	seminar	laboratoriya		
1	Adabiyotshunoslikda ilmiy-tadqiqot metodologiyasi	2	2	30	14	16	0	0	30	60
	Jami:	2	2	30	14	16	0	0	30	60

1. FANNING MAZMUNI

- "Adabiyotshunoslikda ilmiy-tadqiqot metodologiyasi" fani badiiy asarni nazariy tahlil qilish uchun yo'llanma berish, badiiy matnni chuqur va turli metodlar asosida talqin qilish, jahon adabiyotshunosligidagi adabiyotshunoslik metodlarining ichki imkoniyatilarini misollar asosida o'rganish, umuman, adabiyotshunosning ilmiy-estetik tafakkurini shakllantirish ushbu fanning asosiy maqsadi sanaladi..

- "Adabiyotshunoslikda ilmiy-tadqiqot metodologiyasi" fani tinglovchilarga ilmiy-tadqiqot turlari, ilmiy-tadqiqot tarkibi, ilmiy tadqiqot tarixi, metodlar va metodologiya masalalarini, adabiyotshunoslik metodlarining tarixi, metodlar asoschilari va asosiy ilmiy tamoyillari, adabiyotshunoslik metodlari bilan ijodiy metodning farqini va boshqa ilmiy-adabiy, tadqiqiy-metodologik masalalarni o'rgatishdan iborat.

2. FANNI O'QITISH NATIJALARI VA SHAKLLANADIGAN KASBIY KOMPETENSIYALAR

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba yangi o'zbek adabiyotidagi yangilanishlarni kuzatib, badiiy asar mohiyatini baholash, badiiy asar komponentlari, janrlar kompozisiyasi, adabiyot va ijtimoiy hayot, ijodkor mahorati, badiiy obraz mohiyati to'g'risida bilimga ega bo'ladi.

Talabalar o'zbek adabiyotining jahon adabiyoti merosida munosib o'rnini anglashi va ularni baholash ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

3. O'QUV FANI O'QITILISHI BO'YICHA USLUBIY KO'RSATMALAR

Dasturda ko'rsatilgan mavzular ma'ruza, seminar shaklida olib boriladi, shuningdek, fanning dolzarb masalalari talabalarga mustaqil ish sifatida o'zlashtirish uchun beriladi. Fan zamonaviy pedagogik texnologiyaning turli metodlari orqali o'tkaziladi.

Ta'lim berish va o'qitish metodlari –
interfaol keys-stadilar; seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); guruhlarda ishlash; taqdimotlarni qilish; jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

TALABALARNI BAHOLASH TARTIBI:

Talabalarning bilimini baholash tartibi O'zbekiton Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida"gi Nizom talablari asosida belgilanadi.

1. Nazoratlarni amalga oshirish tartibi.

Oraliq nazorat: O'tilgan mavzular asosida _________ shaklda o'tkaziladi.

Yakuniy nazorat: Semestr davomida o'tilgan mavzular bo'yicha ____________ shaklda o'tkaziladi.

Izoh: *Oraliq nazorat turi har bir fan bo'yicha fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda 2 martagacha o'tkazilishi mumkin.*

Talabani oraliq nazorat turi bo'yicha baholashda, uning o'quv mashg'ulotlari davomida olgan baholari inobatga olinadi.

Nazoratlarning o'tkazilishi muddatlari muyyan o'quv yilida tasdiqlangan o'quv jarayoni jadvali asosida tashkil etiladi.

2. Talabalarning bilimi baholash mezonlari:

talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda – **5 (a'lo) baho;**

talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda – **4 (yaxshi) baho;**

talaba olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda – **3 (qoniqarli) baho;**

talaba fan dasturini o'zlashtirmagan, fanning mohiyatini tushunmaydi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega emas deb topilganda – **2 (qoniqarsiz) baho** bilan baholanadi.

5. O‘QUV MASHG‘ULOTLARI VA MUSTAQIL TA’LIM QISMI

1-SEMESTR

2. Ma’ruza mashg‘ulotlari

1-jadval

№	Ma’ruza mavzulari	Qisqacha tavsifi (kalit so‘zlar)	Soatlar hajmi
		I-semestr	
1.	Adabiyotshunoslikda ilmiy-tadqiqot turlari	Adabiyotshunoslikning tarkibiy qismlari bilan munosabati. Adabiyotshunoslik metodologiyasi uchun badiiy asar, ijodkor, ilmiy-nazariy asarlar, adabiyot tarixiga doir tadqiqotlar, adabiy-tanqidiy asarlar ob'ekt bo‘lishi; adabiyotshunoslik metodlari, badiiy asarga yondoshuv usullari, adabiyotshunoslik maktablarini ham shu fan doirasida o‘rganish lozimligi; metodologiya bilan boshqa fanlarning o‘zaro aloqadorligi.	*2*
2.	Adabiyotshunoslikda ilmiy-tadqiqot metodlari tasnifi	Fanda adabiyotshunoslik metodologiyasiga metodlar yig‘indisi sifatida qarashning mavjudligi; metodlarning dunyo adabiyotshunosligida tasnifi; metodlar chegarasi va o‘zaro uyg‘unligi;	*2*
3.	Ijodkor shaxsiga tegishli metodlar	Biografik metod faqat ijodkor tarjimai holini o‘rganishdan iborat emasligi. Ijodkor hayotidagi ma'lum bir voqyea-hodisalar uning yozgan asarlarida qaysidir tarzda o‘z aksini topishi. Biografik metod tarixi, asoschilari, vakillari; biografik metod va biografik janr masalasi; o‘zbek adabiyotshunosligida biografik metoddaham asarlar yozilayotganligi.	*2*
4.	Badiiy asar mazmunini tekshirishga qaratilgan metodlar	Sotsiologik metod bilan ish ko‘radigan adabiyotshunos badiiy adabiyot bilan ijtimoiy hayot, badiiy voqyelik bilan real hayotiy voqyelik orasini tadqiq etishi; rus adabiyotshunosligi sotsiologik metod masalasi; 20-yillar o‘zbek adabiy tanqidchiligi va sotsiologik metodi muammosi.	*2*
5.	Badiiy asar shakliga doir metodlar	Formal metod asoschilari, namoyondalari; eng muhim tamoyillari; bunda badiiy adabiyotning shakliga, kompozitsion qurilishiga, lug‘at tarkibiga ko‘proq e'tibor berilishi; formal metodninig dunyo adabiyotshunosligiga ta'siri. Struktural-analiz metodining asosiy tamoyillari; bu metodining badiiy asarni talqin qilishdagi o‘ziga xosligi.	*2*
6.	Lingvistik metod tabiati	Bu metodning asosiy prinsiplari bevosita tilshunoslik fani bilan bog‘liq ekanligi. Dunyo adabiyotshunosligida bu metoddan unumli foydalanilishi. O‘zbek adabiyotshunosligida shu yo‘nalishda yozilgan ilmiy asarlar tavsifi.	*2*
7.	Adabiyotshunoslikdagi ilmiy-tadqiqot metodlar ko‘lami	Adabiyotshunoslikning tarkibiy qismlari bilan munosabati. Adabiyotshunoslik metodologiyasi uchun badiiy asar, ijodkor, ilmiy-nazariy asarlar, adabiyot tarixiga doir tadqiqotlar, adabiy-tanqidiy asarlar ob'ekt bo‘lishi; adabiyotshunoslik metodlari, badiiy asarga yondoshuv usullari, adabiyotshunoslik maktablarini ham shu fan doirasida o‘rganish lozimligi; metodologiya bilan boshqa fanlarning o‘zaro aloqadorligi.	2
		Jami	***14***

Ma’ruza mashg‘ulotlari multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada akadem guruhlar uchun o‘tiladi.

3. Seminar mashg‘ulotlar

2-jadval

№	Mavzular	Soatlar hajmi
	1-semestr	
1.	Ilmiy tadqiqot tabiati va tarkibi.	2
2.	Adabiyotshunoslik tarixi va adabiyotshunoslik metodologiyasi;	2
3.	Ijodiy metod va adabiyotshunoslik metodlari masalasi;	2
4.	Rus formal metodi asoschilari, namoyandalari;	2
5.	Biografik metodning o‘ziga xosligi;	2
6.	Struktural analiz metodi va o‘zbek adabiyotshunosligi.	2
7.	Metodologiya va ijod psixologiyasi;	2
8.	Germenevtikaning metodologik imkoniyati.	2
	Jami	**16**

Seminar mashg‘ulotlari multimedia qurulmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akadem. guruhga bir o‘qituvchi tomonidan o‘tkazilishi lozim. Mashg‘ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o‘tilishi, mavzuga mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo‘llanilishi maqsadga muvofiq.

5. Mustaqil ta'lim:

4-jadval

№	Mavzular	Qisqacha tavsifi (kalit so'zlar)	Soatlar hajmi
1.	1. Seminar mashg'ulotlarga tayyorgarlik.	Kutubxonada shug'ullanish	6
2.	Formal va sturuktural metodlar qiyoslash;	Kutubxonada shug'ullanish	4
3.	O'zbek adbiyotshunosligida biografik metod masalasi.	Nazariy adabiyotlarni o'zlashtirish	4
4.	Yozuvchi uslubi, matn ritmikasi masalasi.	Kutubxonada shug'ullanish	4
5.	R.Bart, G.G.Gadamer, Yu.Lotman asarlarini o'qish	Nazariy adabiyotlarni o'zlashtirish	4
6.	Rus adabiyotshunoslari ilmiy asarlarini o'qish.	Kutubxonada shug'ullanish	4
7.	O'zbek adabiyotshunos olimlarining asarlarini o'qish, tahlil qilish.	Nazariy adabiyotlarni o'zlashtirish	4
	Jami		30

6. O'QUV ADABIYOTLARI VA AXBOROT MANBALARI

Asosiy adabiyotlar:

Каримов Б. Адабиётшунослик методологияси. Ўқув қўлланма. – Т.: Муҳаррир, 2011.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Болтабоев Ҳ., Маҳмудов М. Адабий-эстетик тафаккур тарихи. 1-2 жилд. Т.: "Мумтоз сўз", 2013, 2016
2. Ҳожиаҳмедов А. Мумтоз бадиият малоҳати. – Т.: Шарқ, 1999
3. Жаҳон адиблари адабиёт ҳақида. – Тошкент: "Маънавият", 2010.
4. Исҳоқов Ё. Сўз санъати сўзлиги. – Т.: Ўзбекистон, 2014.
5. Каримов Б. Абдулла Қодирий ва герменевтик тафаккур. – Т.: "Академнашр". 2014.
6. Норматов У. Ижод сеҳри. Т.: "Шарқ", 2007.
7. Расулов А. Бадиийлик – безавол янгилик. – Тошкент: Шарқ, 2007.
8. Қуронов Д., Раҳмонов Б. Ғарб адабий-танқидий тафаккури тарихи очерклари. – Тошкент: Фан, 2008.
9. Шарафиддинов О. Ижодни англаш бахти. – Т.: Шарқ, 2004.

10. Шарқ мумтоз поэтикаси (Ҳ.Болтабоев талқинида). – Т.:
11. "Ўзбекистон миллий энциклопедияси" давлат илмий нашриёти, 2008.
12. Улуғов А. Асл асарлар сеҳри. – Т.: Ғафур Ғулом номидаги нашриёт-матбаа уйи. 2007.
13. Улуғов А. Қалб қандили – Т.: Академнашр, 2013.
14. Валихўжаев Б. Ўзбек адабиётшунослиги тарихи.-Т.: «Ўзбекистон»,1993.
15. Хализев В.Э. Теория литератури. Учебник. – М.: Висшая школа, 1999.

Elektron manbalar:

1. www.youtube.com › watch
2. www.literature.uz
3. www.ziyonet.uz
4. www.natlib.uz
5. www.ziyouz.com
6. www.turonlib.uz